

Nr 248.

Af herr **Eriksson** i Grängesberg m. fl., i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor.

I år för första gången föreligger till Riksdagens pröfning en omfattande revision af 1888 och 1892 års tulltaxa. Redan en första granskning af såväl den för ändamålet tillsatta kommitténs betänkande, som Kungl. Maj:ts därpå i hufvudsak grundade förslag ger vid handen, att den nya tulltaxan väl blifvit omfångsrikare, men ingalunda blifvit uppgjord med ögonmärke att lätta de tunga bördorna för det stora flertalet af befolkningen. Visserligen var kommitténs uppgift begränsad, då den väsentligen afsåg att borttaga »ojämnheter och oegentligheter» i den sedan många år väsentligen oförändrade tulltaxan, men den har glidit alldeles för lätt förbi frågans kärnpunkt, tullsystemets betydelse för landets ekonomiska utveckling, en fråga af hvars besvarande dock hela det nuvarande tullsystemets vara eller icke vara beror och hvars *grundliga* utredning sålunda bort föregå den detaljgranskning, åt hvilken kommittén ägnat sina krafter.

Det har icke varit oss möjligt att följa kommittén i detta detalj-arbete, som ju ledt till uppställande af en ny tulltaxa med nära dubbelt antal punkter mot förut, inalles 1,281 punkter. Svårt blir det alltid för enskilda riksdagsmän att kunna åstadkomma en allsidig pröfning af en sådan massa olikartade tullsatser, men fullständigt omöjligt då tiden blifvit så knappt tillmätt. Det kungl. förslaget framlades den 1 mars, 1½ månad efter riksdagens öppnande, och riksdagsmännens rätt att göra framställningar med anledning af den kungl. propositionen måste numera utöfvas inom två veckor efter dennas framläggande. Vi nödgas därför i fråga om de många föreslagna tullförhöjningarna här

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 104 a Häft. (Nr 248.) 1

inskränka oss till att uttala som vår mening att vissa industrier, särskildt textilindustrien, synas ha tagit för sig synnerligen rundligt.

När nu två årtionden förflutit, sedan den nya gyllene tidsåldern inträdde, hvarom alla tullprofeter siade i medlet af åttiotalet, är det ganska intressant att se hur löftena gått i uppfyllelse.

Bevillningsutskottets ordförande vid 1887 års riksdag, E. G. Boström, anförde, liksom flera af hans meningsfränder, som ett vägande skäl för det nya systemet, att det skulle möjliggöra för staten att betala sin tryckande gäld och gifva sådant uppsving åt landets ekonomi, att kommunerna snart också skulle kunna göra sig skuldfria.

Tullarna infördes, och herr Boström blef statsminister. Har nu detta system frigjort oss från statsskulden? Svenska statens skuld (fonderade statslån) var år 1887 241 miljoner kronor och år 1908 515 miljoner kronor. I stället för minskning, en ökning med 114 procent.

Vårt grannland Danmark med frihandel på lifsmedel har under samma tid långt mindre ökat sin statsskuld. Någon tidigare uppgift om danska statens gäld än för år 1892 finns icke i »Statistisk Aarbog», hvadan vi valt detta år till utgångspunkt för jämförelsen. Svenska statens skuld år 1892 var 274 miljoner kronor och som förut anförts år 1908 515 miljoner kronor. Ökningen alltså 88 procent. Danska statens skuld var samma år respektive 186 och 256 miljoner kronor. Ökning 37 procent.

Kommunernas skuld har likaledes i Sverige stegrats oerhördt.

Landskommunernas skulder ha stigit från 16 miljoner kronor år 1887 till 54 miljoner kronor år 1907, och stadskommunernas skulder under samma tid från 126 miljoner kronor till 408 miljoner kronor.

Ett annat skäl för tullarne var den stora skuldbörda, som hvilade på jordbruket och fastigheter i allmänhet. Har nu denna minskats? Se här några siffror:

Intecknad gäld:

år	å landet kr.	i städerna kr.	hela riket kr.
1887	944 milj.	562 milj.	1,506 milj.
1907	1,658 milj.	1,667 milj.	3,324 milj.

Intecknad gäld i procent af taxeringsvärdet:

år	å landet	i stad	hela riket
1887	39,6	53,1	43,8
1907	48,3	64,6	56

Samtidigt med en fortgående skuldsättning å landsbygden har jordvärdet stigit så, att då den intecknade skuldens totalbelopp ökats med 76 procent har icke ökningen i procent af taxeringsvärdet blifvit mera än 9 procent. Det stegrade jordvärdet har möjliggjort en ökad skuldsättning, men huruvida det i andra afseenden medfört någon bestående fördel för dem, som själfva bruka sin jord, kan betvivlas. Om ett högt jordvärde är till fördel för säljaren så är det å andra sidan ofördelaktigt för köparen.

Till och med E. G. Boström förmenade redan år 1887, att jordvärdet borde sänkas. Han yttrade i Andra kammaren: »Ty jag åtminstone har den åsikten, att jordvärdet i Tyskland liksom här i Sverige är alldeles för högt och måste sättas ned, och jag tror, att vår lika som deras sträfvan bör gå därpå ut att göra öfvergången härtill så mild eller litet förlustbringande, som möjligt.» Det medel talaren ville använda för att göra den önskade öfvergången »mild eller litet förlustbringande» var — *spannmålstullarna*.

Tullagitorerna på 1880-talet, både lärda och olärda, ropade enstämmit, att tull på lifsmedel var den enda reform, som kunde för jordbruket bli en häfstång till varaktig framgång. Alla påstodo då, att jordbruket var i trängande betryck. Men ha klagomålen nu förstunmats?

Utan att mera djupgående undersöka spörsmålet om tullarnes nytta för vårt land, har kommittén, hufvudsakligast genom att framhålla det ökade produktionsvärdet, sökt bevisa hvilket oerhördt materiellt uppsving vårt land tagit under tullperioden. Detta är egentligen hela det försvar kommittén presterat för tullsystemet.

Under de två sista årtiondena har emellertid produktionen både inom industri och jordbruk ökats oerhördt i *alla* kulturländer, vare sig de följt ett öfvervägande protektionistiskt eller frihandelssystem.

Finns då någon rimlig anledning antaga, att Sverige skulle vara det enda land, som skulle ha stått utanför denna allmänna kapitalistiska utveckling, om vi icke haft tullar och speciellt lifsmedeltullar?

Lifsmedelstullarnes nytta för jordbruket söker kommittén bevisa genom att anföra ökningen i jordens afkastning och kreaturens antal. Dessa siffror få emellertid verkligt värde först i det fall att det kan

bevisas att jordbrukets afkastning ökats i högre grad i det tullskyddade Sverige än i något med Sverige jämförligt land, där frihandel råder i afseende på lifsmedel.

Ett sådant land synes oss, trots vissa olikheter, Danmark vara, hvarför vi här tillåta oss göra en del jämförelser.

Det första år, för hvilket den svenska statistiken anger totalvärdet af hela landets skörd beräknad i penningar, var 1893.

Värdet af skörden beräknades till i miljoner kronor i

	Sverige	Danmark
år 1893	531,1	264,4
» 1894	501,6	262,8
» 1895	509,2	301,1
årsmedeltal	514,0	276,1
år 1905	678,2	449,7
» 1906	780,0	470,7
» 1907	787,5	552,7
årsmedeltal	748,6	491,0

Dessa ur de båda ländernas officiella statistik hämtade siffror ange, att skördens totalvärde ökats under denna tid i Sverige med 46 procent och i Danmark med 77 procent.

En jämförelse af kreatursstammens ökning visar följande resultat. (Då sist verkställda kreatursräkning ägde rum i Danmark år 1903 måste jämförelsen omfatta åren 1888—1903):

Antal underhållna kreatur i Sverige.

	År 1888. Stycken.	År 1903. Stycken.	Ökning.	Minskning.
Hästar.....	482,096	546,407	13 %	
Hornboskap	2,349,098	2,586,204	10 %	
Får	1,349,807	1,167,473		14 %
Getter.....	87,077	67,969		22 %
Svin.....	610,469	816,479	33 %	
Fjäderfä	1,114,547	2,934,242	163 %	

Antal underhållna kreatur i Danmark.

	År 1888. Stycken.	År 1903. Stycken.	Ökning.	Minskning.
Hästar.....	375,533	486,935	29 %	
Hornboskap	1,459,527	1,840,466	26 %	
Får	1,225,196	876,830		29 %
Getter	13,405	38,984	190 %	
Svin.....	770,785	1,456,699	89 %	
Fjäderfä	2,854,440	11,555,332	304 %	

Dessa statistiska siffror säga något helt annat än hvad kommittén antyder.

Måhända kan någon förmena, att denna kolossala framgång för det danska jordbruket, skulle bero på billigare arbetslöner. Och ofta framföres i den svenska pressen och annorstädes det påstående, att arbetslönerna inom det svenska jordbruket skulle vara afsevärdt högre, än i andra länder. Detta är fullständigt misstag, åtminstone hvad beträffar Danmark. Arbetslönerna äro, tvärt om, afsevärdt högre i Danmark än hos oss.

Den senaste officiella undersökningen om arbetslöner och arbetstid inom det danska jordbruket ägde rum år 1905. Undersökning verkställdes synnerligen noggrant genom infordrande af primäruppgifter från såväl arbetsgifvare- som arbetareorganisationer och från större enskilda arbetsgifvare. En redogörelse för undersökningens resultat återfinnes i »Meddelanden från K. Kommerskollegium» för år 1906.

Följande årsaflöning betalades i *Danmark* för tjänstefolk:

	Kontant aflöning.			Värdet af kost. Kr.	Kontant lön och kost. Kr.
	Sommar. Kr.	Vinter. Kr.	Tillsammans. Kr.		
<i>Manliga tjänare:</i>					
Enligt arbetsgifvarnes uppg.	187	94	281	232	513
» arbetarnes »	182	96	278	228	506
<i>Kvinnliga tjänare:</i>					
Enligt arbetsgifvarnes uppg.	105	75	180	204	384
» arbetarnes »	98	68	166	190	356

Aflöningen för daglönare företer, särskildt beträffande männen, en bestämd skillnad, allt efter som arbetarne hafva anställning under hela året eller endast mera tillfälligtvis; i båda fallen måste skiljas mellan dem, som arbeta på egen och på arbetsgifvarens kost.

Dagaflöning för landtarbetare.

	I egen kost.			I husbondens kost.		
	Vår och sommar. Kr.	Höst. Kr.	Vinter. Kr.	Vår och sommar. Kr.	Höst. Kr.	Vinter. Kr.
<i>Fast anställda män:</i>						
Enligt arbetsgifvarnes uppg.	1.99	2.53	1.46	1.49	1.83	0.90
» arbetarnes »	1.92	2.31	1.43	1.34	1.71	0.88
<i>Tillfälligt anställda män:</i>						
Enligt arbetsgifvarnes uppg.	2.30	2.82	1.72	1.62	2.08	1.20
» arbetarnes »	2.28	2.66	1.63	1.61	1.96	1.00
<i>Fast anställda kvinnor:</i>						
Enligt arbetsgifvarnes uppg.	1.47	1.80	1.12	1.00	1.28	0.70
» arbetarnes »	1.32	1.60	1.03	0.92	1.14	0.65

»För fast anställda manliga daglönare har, med ledning af ofvan meddelade och eljest tillgängliga uppgifter, den genomsnittliga kontanta årsinkomsten beräknats utgöra:

för arbetare i egen kost 593 kronor
och för arbetare i husbondens kost 409 kronor.»

Arbetsprisen å den svenska landsbygden för samma år växlade, enligt hushållningssällskapens berättelser, afsevärdt. Årslönen för dräng, i husbondens kost, var lägst i Södermanlands län, där den utgjorde 190 kronor och högst — 300 kronor — i Värmlands, Jämtlands och Norrbottens län. Lägsta årslön för piga, 97 kronor, betalades i Västerbottens län och högsta, 175 kronor, i Jönköpings län.

Genomsnittsarbetspriset å landsbygden för hela riket var följande:

Vanlig årslön för dräng i husbondens kost.....	Kr. 241
» » » piga » » »	» 130
Värdet af stat och lön för dräng	» 527
» » » » » piga	» 296

Sommardagsverkspris för man	Kr.	2. 29
» » kvinna	»	1. 35
Vinterdagsverkspris » man	»	1. 61
» » kvinna	»	0. 96

En jämförelse af dessa officiella uppgifter gifver vid handen att medelårslönen i husbondens kost är för dräng 40 kronor och för piga 50 kronor *lägre* i Sverige än i Danmark, äfvensom att värdet af lön och kost för en svensk manlig tjänare väl är 14 kronor *högre*, men för en kvinnlig tjänare 88 kronor *lägre* än motsvarande i Danmark.

Beträffande arbetstiden må följande anföras:

»Den verkliga arbetstiden (raster oberäknade) utgjorde i genomsnitt för jordbruket i *Danmark* under

	Vår och sommar. Timmar.	Höst. Timmar.	Vinter. Timmar.
Enligt arbetsgifvarnes uppg.	10.1	10.4	8.4
» arbetarnes »	10.7	10.9	8.9

I detta fall visar sig en tämligen afsevärd skillnad mellan de uppgifter, som afgifvits af arbetsgifvarnas och arbetarnas organisationer. Emellertid torde med ledning af dem den vanliga arbetstiden kunna angifvas till cirka 10 1/2 timmar under våren och sommaren, 10 1/2 à 11 timmar om hösten och 8 1/2 à 9 timmar under vintertiden.»

Någon officiell undersökning om arbetstidens längd inom det svenska jordbruket finnes icke. Men säkert torde vara, att den alldeles icke är kortare, utan snarare längre än i Danmark.

Det svenska landtbruket har under de senaste årtiondena utvecklats från *sådesodling* till *boskapsskötsel*. Den förut påvisade ökningen af boskapsstammen är ett vittnesbörd därom. Minskningen af fläskimporten och ökningen af fläsk- och smörexporten talar samma språk. För dessa landtmannaprodukter hafva utförselvärderna sedan början af 1880-talet i årligt medeltal eller för år gestaltat sig på följande sätt:

År	Fläsk. Kr.	Smör. Kr.
1881—1885	388,000	15,200,000
1886—1890	3,098,000	25,429,000
1891—1895	5,671,000	38,270,000
1896—1900	2,182,000	40,423,000
1901—1905	2,371,000	36,486,000

Utförseln af ägg har sedan år 1887 ökat från i rundt tal 6 miljoner stycken med ett värde af 182,000 kronor till 36 miljoner stycken med ett värde af 2,022,000 kronor år 1907.

Denna utveckling är visserligen långt ifrån tillfredsställande i jämförelse med den danska, som vi straxt skola visa, men förskjutningen är dock påtaglig, och följaktligen har behovet af från andra länder importerad brödsäd, framför allt hvete, ständigt ökat, under det att exporten af såväl hvete som råg efter hand gått tillbaka och numera nästan alldeles afstannat.

För spannmål och produkter däraf, hvilka varor äro sammanförda i en grupp, hafva de årliga in- och utförselvärdena beräknats till följande belopp:

Årligen	Införsel. Kronor	% af hela införseln.	Utförsel. Kronor	% af hela utförseln.
1871—1875.....	19,592,000	7.95	36,825,000	18.01
1876—1880.....	32,414,000	12.07	39,307,000	18.73
1881—1885.....	41,658,000	13.12	28,932,000	11.87
1886—1890.....	29,011,000	8.65	18,411,000	6.75
1891—1895.....	32,788,000	9.32	15,063,000	4.73
1896—1900.....	34,574,000	7.64	4,052,000	1.13
1901—1905.....	49,213,000	9.23	1,748,000	0.43

Hveteinförseln har från perioden 1871—1875, då den utgjorde i årligt medeltal 1.2 miljoner kilogram, till perioden 1900—1905 stigit till ett årligt medeltal af 203.6 miljoner kilogram. Samtidigt har den årliga införseln af råg stigit i medeltal från 58.2 till 114.9 miljoner kilogram. Samtidigt har *utförseln* af hvete sjunkit från 9 miljoner kilogram till 0.05 miljon kilogram och utförseln af råg från 3.6 miljoner kilogram till 0.03 miljon kilogram. Jämför man dessa import- och exportsiffror med *Danmarks*, står man rent häpen inför detta lands enorma utveckling på ladugårdsskötselns område.

Införsel och utförsel af landtmannaprodukter i Danmark.

	Införsel genomsnitt 1890—1894 milj. kr.	Utförsel genomsnitt 1890—1894 milj. kr.	Införsel 1908 milj. kr.	Utförsel 1908 milj. kr.
Fläsk och skinkor...	4.2	34.5	0.2	102.0
Smör	21.2	88.5	3.5	183.1
Ägg	1.0	7.6	1.2	27.4
Hornboskap	1.6	18.6	0.2	27.1

Dessa siffror tala ett tydligt språk och bära äfven vittne om, att de medel, af hvilka det danska jordbruket begagnar sig för vinnandet af dylikt resultat, äro efterföljansvärda.

Kungl. Maj:t säger därom i proposition nr 22 vid 1903 års riksdag: »En intensiv foder- och rotfruktsodling, höjandet af det lilla landbrukets afkastningsförmåga, ett i hög grad utveckladt föreningsväsende m. m. hafva visserligen förhjälpit det danska jordbruket till den höga ståndpunkt, som detsamma för närvarande intager, samt att nedbringa produktionspriset på en stor del landtmannaprodukter, men härtill har på samma gång i hög grad medverkat den möjlighet, som står de danska jordbrukarne till buds, att, utan erläggande af någon tull, importera de billigaste och bästa kraftfoder, som på världsmarknaden stått till buds.» Ett dylikt kraftfodermedel hafva Danmarks jordbrukare funnit i *majsen*, af hvilket sädesslag årligen importeras cirka 400 miljoner kilogram mot i Sverige 1907 8.4 miljoner kilogram. Det är också majsen som Danmark har att tacka för sin betydande fläsk- och äggexport.

Några officiella siffror, som visa Sveriges import och export af fläsk under 1909, föreligga ännu icke.

I innevarande års februarinumner af tidskriften »Svensk Export» meddelar ingenjör B. Bondesson i Svalöf att vi för år 1909 ha ett exportöfverskott å 1,110,000 kilogram fläsk. Detta är *första gången* vi ha ett dylikt öfverskott. Förbrukningen kan icke antagas ha väsentligen minskats, utan är det produktionen som ökats. Man kan sålunda med visshet antaga att den nedsättning i majstullen, som för ett par år sedan ägde rum, här börjat visa sina verkningar.

De skäl, som riktades mot spannmålstullarna vid deras införande, att de i själfva verket blott komme att blifva till fördel för ett fåtal godsägare, ha sålunda med den utveckling jordbruket tagit ännu mera

vunnit i styrka. För den stora mängden smärre jordbrukare äro de till ingen fördel, men däremot ha de öfvergått till att blifva, hvad de från början sades icke afse, nämligen en väsentlig skatteälla för staten.

All statsbeskattning af ett lands inbyggare bör vara så ordnad att den, på samma gång den fyller sitt ändamål och tillför statskassan de oundgängliga inkomsterna för bestridande af nödvändiga utgifter, äfven drabbar medborgarne i landet rättvist, d. v. s. efter deras ekonomiska förmåga att bära beskattningen.

Utslagsgifvande för statens behof af inkomster äro ju statens utgifter, och dessa kunna förvisso, därest en riksdagsmajoritet icke beaktar landets förmåga att bära desamma, drivas till en sådan höjd och stå i ett så oproportionerligt förhållande till landets ekonomiska resurser, att befolkningen dignar under skatternas tyngd.

Ett aktsamt handhavande af statens medel och deras inriktande på att tjäna enbart de krafter, som bidra till utvecklandet och tillgodogörandet af landets naturliga ekonomiska resurser och till skapandet af ett för *alla* samhällslager betryggande tillstånd, måste alltid vara en hufvuduppgift för statsmakterna.

En klok och framsynt finanspolitik måste alltid se till att vid beskattningens ordnande afväga densamma så att skattetungan motsvarar olika befolkningsgruppers bärkraft. Följes ej denna regel, utan påläggas den fattigare delen af befolkningen i ett land utgifter till statskassan, som ej stå i rimligt förhållande till dessa befolkningslagers förmåga att fullgöra desamma, så hämnar sig denna finanspolitik själf förr eller senare. I stället för en utveckling framåt till högre gemensamt ekonomiskt välstånd för hela landet, bidrager då beskattningen på det allra kraftigaste till framskapandet af en fattigmansklass, som hämmas i sin såväl ekonomiska som andliga utveckling.

Den skattepolitik som de senaste årtiondena följts i Sverige, har just haft en sådan för hela landets utveckling farlig innebörd att vältra öfver den tyngsta skattebördan på den ekonomiskt sämst situerade befolkningen.

Statsverkets samtliga i rikshufvudbokens kapitalkonto upptagna inkomster under åren 1888—1907 uppgå i rundt tal till 2,638 miljoner kronor.

De olika inkomstkällorna ha lämnat följande belopp:

<i>Direkta skatter:</i>		<i>Inkomster som icke äro i vanlig mening skatter:</i>	
Grundskatt.....	38.7 milj. kr.	Postmedel	227.8 milj. kr.
Mantalspengar	15.8 " "	Järnvägsmedel.....	192.6 " "
Stämpelmedel	121.3 " "	Skogsmedel	113.2 " "
Bevillning	154.8 " "	Telegrafmedel	71.1 " "
Inkomstskatt	65.6 " "	Fyr- och båkmedel	33.6 " "
tillsammans	396.2 milj. kr.	Arrendemedel	50.5 " "
<i>Konsumtionsskatter:</i>		Bötesmedel.....	6.9 " "
Tullar	974.0 milj. kr.	Terminsafgifter	1.7 " "
Brännvin	387.5 " "	tillsammans	697.4 milj. kr.
Sockerskatten	128.4 " "		
Punsch	5.6 " "		
U (maltskatten) ..	12.4 " "		
tillsammans	1,507.9 milj. kr.		
<i>Blandade skatter:</i>			
Extra uppbörd, kontrollstämpel- medel m. m.	36.8 milj. kr.		

En jämförelse mellan de olika inkomstgrupperna visar, att konsumtionsskatterna under denna tid lämnat *nära fyra gånger så stort belopp* som samtliga direkta skatter.

En undersökning om hvad de allra nödvändigaste lifsmedlen lämnat under dessa tjugo år, visar följande.

Statsverkets inkomst under åren 1888—1907

i tull på spannmål (malen och omalen samt gryn)	187.6 milj. kr.		
„ Risgryn och Sagogryn	9.7 " "		
„ Fläsk	23.8 " "		
„ Kaffe	57.4 " "		
„ Socker och Sirup	105.8		
skatt på socker	128.4	234.2	" "
		tills.	512.7 milj. kr.

Dessa tullar på befolkningens allra nödvändigaste förbrukningsartiklar ha sålunda lämnat 30 procent större belopp till statskassan *än samtliga direkta skatter tillsammans!*

Vi våga påstå, att en så oerhörd fortgående utplundring af de fattiga till de förmögna fördel knappt torde kunna påvisas från något annat land.

Vid 1887 och 1888 års riksdagar förklarades med största bestämdhet, att hufvudsyftet med tullagstiftningen *icke* vore att bereda staten större inkomster, utan att åstadkomma näringsskydd. Statskassan var då icke i behof af ökade inkomster. Bland andra yttrade Claes Adelsköld i Första kammaren: »skatter för sådana ändamål behöfvas lyckligtvis icke hos oss, ty vår stats kassakista befinner sig i det yppersta skick och är för närvarande så full, att locket knappt går igen». Ehuru tullmiljonerna nu i öfver 20 år så rikligen flödat, har ju dock finansministern inför Riksdagen nödgats förklara att statens kassakista är bottenskrapad.

Samma politiska parti som genomförde tullarne och som afgaf så bestämda löften om tullmiljonernas användning har under hela den förflutna tiden — utom under en kort tid 1906 — allt intill denna dag haft makten i vårt land. Det hade kunnat infria alla gifna löften, men brustit däri. Hur statsskulden blifvit betald är förut påvisadt. De sociala reformer, som högtidligen lofvades skulle genomföras medelst tullinkomsterna, vänta än på sin lösning. Ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen som redan 1888 fick löfte t. o. m. från tronen om en betydande del af de ökade inkomsterna, har under tiden fått mindre än hvad enbart Norrlands och Dalarnes skogsarbetare betalat i tull för sitt amerikanska fläsk. Lejonparten af hvad som influtit genom den våldsam samt ökade indirekta beskattningen har i stället gått till en omätlig militarism, som lika fullt ställer alltjämt nya kraf och allt mera hotar att i sin utveckling blifva för landet fullständigt ruinerande.

Själffallet är att varor, som åsättas tull, därigenom fördyras med belopp, som i de flesta fall närma sig hela det åsatta tullbeloppet. Ett utveckladt tullsystem medför alltså ett höjande af den allmänna prisnivån. Det blir kroniskt dyr tid i landet. Varorna stiga i pris samtidigt som penningens köpkraft faller. Den stora konsumerande befolkningens köpeförmåga följer endast med svårighet dessa prisstegringar, framför allt lönearbetarnes, hvilka redan före den allmänna dyrtidens början befunno sig under gränsen för drägliga existensvillkor. Dessa befolkningslagars möjlighet att öfver hufvud höja sig upp till en normal köpeförmåga sammanhänger på det närmaste med deras fackliga organisations utveckling. Det skall vara den svenska fackföreningsrörelsens bestående förtjänst, att den under den allmänna varuför-

dyring, som kännetecknat den senaste tidens utveckling i Sverige, dock förmått hålla arbetareklassens köpeförmåga uppe så, att den förhindrat klassens fullständiga proletarisering.

Den oerhörda prisstegring å alla livets förnödenheter, som hos oss ägt rum, har gjort att Sverige blifvit ett af Europas dyraste länder. En jämförelse mellan lefnadskostnaderna t. ex. i *Danmark* och vårt land talar äfven i detta fall sitt tydliga språk.

Enligt »Meddelande från K. Kommerskollegium» var medelhyran per år för 1 rum och kök inom svenska städer och industrisamhällen år 1907 högst i Kiruna med 321 kr. och lägst i Nybro med 60 kr. Mellan dessa två prislägen växla hyresbeloppen å de 117 platser, som uppgifterna omfatta. Något medelpris för lägenheter i olika grupper af samhällen finnes icke.

Den *danska* statistiken sammanför däremot de olika samhällena efter deras natur och storlek i skilda grupper, och beräknas ett medelhyrespris för hvarje grupp. Enligt »Statistisk Aarbog» årg. 1908 var genomsnittshyran år 1907 för 2 rum och kök på landsbygden 66 kr., i stationssamhällen 112 kr., i de mindre städerna 128 kr. och i Köpenhamn 210 kr.

Medelhyran per år i Stockholm och Köpenhamn var följande:

	1 kök.	1 rum.	1 rum och kök.	2 rum och kök.	3 rum och kök.	4 rum och kök.	5 rum och kök.
Stockholm.....	183	207	312	500	656	865	—
Köpenhamn.....	—	—	—	210	316	—	592

I den *danska* statistiken finnes ej något hyrespris angifvet för ett kök, ett rum, ett rum och kök.

Torg- eller minutpriset i Danmark å några lifsmedelsartiklar angifves i »Statistisk Aarbog». En jämförelse mellan dessa och dem, som angifvits i »Meddelanden från K. Kommerskollegium» gälla för Stockholm, visar följande.

Statistiken afser i båda länderna några af de viktigaste lifsmedlen under februari månad 1907.

	Kvan- titet.	Stockholm pris (öre).	Köpenhamn pris (öre).	Danska landsbygden pris (öre).
Mjök, oskummad.....	l.	16	15.7	10.7
„ skummad	„	7	6.8	—
Smör, bords-	kg.	221	216	208
Margarin	„	157	115.6	112.2

	Kvan- titet.	Stockholm pris (öre).	Köpenhamn pris (öre).	Danska landsbygden pris (öre).
Ägg	tjog	201	170	140
Mjöl, hvete	kg.	26	21	18.8
„ råg.....	„	20	—	13.6
„ rågsikt	„	24	—	17
Rågbröd, mjukt	„	36	14.5	12.2
Hvetbröd, mjukt	„	43	—	29.4
Fläsk, salt.....	„	145	115.8	121
Socket, bit-	„	61	43.4	46.6

En inom borgerliga kretsar gängse uppfattning förmenar, att de högre lefnadskostnaderna i tulländer uppvägas genom högre arbetslöner. Men så är icke fallet. En jämförelse mellan arbetspriserna i Sverige och Danmark visar, att arbetslönen snarare är högre i Danmark än hos oss.

Vi ha förut erinrat om arbetslönerna inom landtbruket. Vi vilja ytterligare peka på ett par andra, hos oss synnerligen väl tullskyddade industrier.

Kvarnindustrien åtnjuter i Sverige ett tullskydd af kronor 2.80 per 100 kilogram. I Danmark får mjöl införas tullfritt. Inom denna näringsgren finnes aftal mellan arbetsgifvarne och arbetarne, ingångna våren 1908 och ännu gällande, både i Stockholm och Köpenhamn. Arbetsaftalet i Stockholm är upprättadt mellan kvarnetablissemanten Saltsjökvärn, Tre kronor och Viktoria å ena sidan samt respektive fackföreningar å andra sidan. Detta aftal lyder, i hvad det rör arbetslönen, sålunda:

»§ 2. Som minimilön betalas till fullgod kvarnarbetare, som fyllt 20 år, 26 kronor per vecka, samt till fullgod eldare, som fyllt 20 år, 28 kronor per vecka. Kuskarne erhålla 27 kronor per vecka. Såsom vederlag för att måltidsrasterna under nattskiftet intoges å arbetsplatsen, erhåller kvarnpersonalen 2 kronor per man och vecka, då nattskift förekommer, samt i proportion för del af sådan vecka. Till nyanställd arbetare betalas vid anställningen en begynnelselön med 3 kronor mindre än gällande minimilön, men erhålles efter tre månader full aflöning. Arbetare med betyg från speciella fack erhålla genast vid anställningen

full aflöning. Alla handtverkare erhålla samma förhöjning som öfriga arbetare.

Underåriga mellan 18—20 år erhålla 3 kronor mindre än fullgod arbetare, som fyllt 20 år.

§ 3. Betalning för öfvertidsarbete utgår till alla arbetare med 55 öre per timma, för sön- och helgdagsarbete med 65 öre per timma. För arbete i skiftgång, under stadgad arbetstid, natt eller dag, utgår ingen öfvertidsersättning.»

Det för Köpenhamn gällande aftalet är ingånget mellan »Dampmøllerne» och »Dansk Mølleriarbejder-Forbund», och lyder i hvad det gäller arbetslönen som följer:

»§ 1. Lønningstariffen inddeles i 2 Afdelninger:

1:ste Afdeling omfatter: Valsepassere, Kvaernpassere, Raffinerpassere, Billere, Møllersvende, som beklæde selvstændige Pladser paa de forskellige Lofter, 1:ste Mand i Silopakhuset og den Mand, som forestaar Skibselevatorn, og lønnes med 26 Kroner ugentlig for Dagmandskabet, 29 Kroner ugentlig for Natmandskabet.

2:den Afdeling omfatter alle fra Provinsen ny indkomne Svende og alle øvrige Møllepassere, som ikke have været beskæftiget paa vedkommende Mølle eller dens Pakhus et Aar, og lønnes med 25 Kroner ugentlig for Dagarbejde og 28 Kroner ugentlig for Natarbejde.

§ 4. Overarbejde samt Søn- og Helligdagsarbejde fra Kl. 6 Morgen til Kl. 9 Formiddag betales med 55 Øre per Time, efter Kl. 9 Søn- og Helligdage med 65 Øre pr Time og med 80 Øre per Time paa Aarets 4 store Højtidsdage (Langfredag, Paaskedag, Pinsedag og Juledag).

§ 7. Nu gældende højere Lønsatser bibeholdes.»

En blick på statistiken säger oss, att den Danska kvarnindustrien likväl kan reda sig.

I Sverige fanns år 1906 1,557 mjöl- och grynkvagnar, hvilka tillsammans sysselsatte 4,421 arbetare.

I Danmark fanns samma år 2,563 kvagnar med en arbetspersonal af 3,293 personer.

Margarinfabrikerna. Tullen å margarin är för närvarande 20 öre per kilogram och har af tulltaxekommittén föreslagits till 15 öre. Denna industri torde vara bland de starkast tullskyddade af samtliga svenska näringar. Och resultatet har blifvit enorma vinster. En enda fabrik, låt vara den största, Pellerins i Göteborg, hade år 1907 en nettovinst på öfver en miljon kronor. Fabriken sysselsatte samma år 147 arbe-

tare. Årets nettovinst för hvarje anställd arbetare belöper sig till nära 7,000 kronor.

I alla länder har det visat sig, att tullskyddet kraftigt påskyndar den med den storindustriella utvecklingen framträdande tendensen att genom bildande af karteller och truster upphäfva konkurrensen fabrikanterna emellan. Vårt lands ekonomiska utveckling under det sista årtiondet lämnar belysande exempel härpå. Så finnes t. ex. inom margarinindustrien för närvarande ingen annan priskonkurrens än den som kan åstadkommas af Kooperativa förbundet. Samtliga öfriga fabriker hafva förbundet sig till samma försäljningspris. Därigenom kunna fabriken hålla varupriset alldeles intill tullgränsen.

Endast när det gällt att göra reklam finns konkurrensen kvar. Margarinfabrikanternas dyrbara och ofta vandaliserande reklamering är möjlig endast genom deras stora vinster. Hvad konsumenterna behöfva är dock icke, att vid nästan hvarje järnvägsresa se en härlig skogsbacke vanprydd med »Pellerins margarin» eller »Köp Zeniths margarin». utan att få billigare vara.

En näringsgren som visat sig vara så väl gynnad borde väl betala sina arbetare de högsta löner som utgå för något facks arbetare. Men så är alls icke händelsen.

Den högsta arbetslönen betalas af *Margarinaktiebolaget Zenith* i Malmö. Arbetstiden vid denna fabrik är 54 timmar per vecka.

§ 2 i det vid fabriken gällande löneaftalet stadgar följande veckolöner:

»Aflöningen utbetalas för manlig arbetare, som fyllt 21 år, med 22: 50 till den 1 januari 1908, 23: 50 till den 1 januari 1909 samt därefter 24: — kronor per vecka så länge aftalet varar.

För kvinnlig arbeterska, som fyllt 18 år, betalas 13: 50 till den 1 januari 1908, 13: 75 till den 1 januari 1909 samt därefter 14: 50 per vecka så länge aftalet varar.»

Löneaftalet vid *Agra margarinfabrik* bestämmer en arbetstid af 58 timmar per vecka och följande veckolön:

Alla manliga, fullgoda arbetare som fyllt 21 år, hvilka haft anställning vid vår fabrik i ett halft år, erhålla från och med den 1:sta juli detta år (1908) kronor 23: 50 per vecka.

Alla kvinnliga d:o » 13: 50 » »

Kuskarne erhålla » 25: — » »

Suickar Andersson erhåller kronor 19: 50 per vecka.

Nyintagna arbetare som fyllt 21 år, manliga, erhålla kronor 21: — per vecka, efter halft år kronor 22: — och efter helt år kronor 23: 50.

Nyintagna kvinnliga arbetare erhålla per vecka kronor 11: — efter halft år kronor 12: — och efter helt år kronor 13: 50.

Öfvertidsarbete betalas med 50 öre för manliga och 30 öre för kvinnliga arbetare per timma från den ordinarie arbetstidens slut till klockan 9 eftermiddagen samt 60 öre för natt-, sön- och helgdagsarbete.»

Vid *Pellerins margarinfabrik* är arbetstiden i aftalet bestämd till 58¹/₂ timma per vecka med följande arbetslöner:

»Aflöningen bestämmes för vecka och utgår:

A. Till manlig arbetare med 17 kronor under första arbetsåret han är anställd, andra året 18 kronor, tredje året 19 kronor och fjärde året kronor 22: 50.

C. Kvinnliga arbetare betalas med 11 kronor per vecka under första arbetsåret (från och med 1 april 1906) hon är anställd, andra året 12 kronor, tredje året 13 kronor och fjärde året kronor 14: 50.

Då arbete utöfver den ordinarie arbetstiden påfordras, och sådant infaller under tiden före klockan 9 eftermiddagen betalas detta med 25 procents förhöjning. För nattarbete, eller arbete, som infaller under tiden mellan klockan 9 eftermiddagen och klockan 6 förmiddagen äfvensom för arbete under sön- och helgdagar betalas 50 procents förhöjning.»

Margarinaktiebolaget Svea i Kalmar betalar till manlig fullgod arbetare, som fyllt 21 år, 19 kronor 50 öre per vecka, och till kvinnlig fullgod arbetare, som fyllt 21 år, 12 kronor per vecka. Arbetstiden är 59 timmar per vecka.

I Danmark är motsvarande arbetslön, enligt uppgift, lämnad af danske arbetsmannaförbundet:

Manliga margarinfabriksarbetares löner i Danmark.

P l a t s	Timlön öre	Öfverarb. per tim. öre	Sönd. och helg- dag per tim. öre	Nattarbete per tim. öre
Aalborg	31	45	45	50
Aarhus	37 ¹ / ₂	50	52 ¹ / ₂	62 ¹ / ₂
Esbjerg	37 ¹ / ₂	56	75	75
Köpenhamn	39	50	50	75
Vejde	33 ¹ / ₃	40	50	50

De kvinnliga arbetarnes timlöner växla från 21 till 25 öre med 50 procent tillägg för öfvertidsarbete.

Margarinfabrikationen har i Danmark *intet tullskydd*. Den betalar
Bih. till Riksd. Prot. 1910. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 104 a Häft. 3

ungefär samma arbetslöner som den svenska. Kan den ändå bestå i konkurrensen? Statistiken lämnar på den frågan ett ojäfvigt svar.

År 1898 tillverkades i Sverige 5.51 miljoner kilogram.

» 1907 » » » 15.46 » »

» $\frac{1}{4}$ 1897— $\frac{31}{3}$ 1898 tillverkades i Danmark 11.88 miljoner kilogram.

» $\frac{1}{4}$ 1907— $\frac{31}{3}$ 1908 » » » 27.11 » »

Under denna tioårsperiod ökades tillverkningen i Sverige med 180 procent, i Danmark med 128 procent.

När den danska margarinindustrien utan tullskydd visat en sådan förmåga af utveckling, så bör också den svenska kunna göra detsamma. Finns det något rimligt skäl, hvarför den svenska arbetareklassen skall på grund af ett högt tullskydd betala en i Paris boende fransman en årlig tribut af en miljon kronor? Eller att margarinpriset, till fördel för ett fåtal fabrikanter, skall hållas oskäligt högre än hvad som be-
tingas af råämnes- och produktionskostnaden?

Statens förnämsta uppgift är att genomföra en sådan social och ekonomisk ordning, att bästa möjliga livsvillkor tillförsäkras *alla* medborgare. Af hvad vi här anfört framgår, att vårt nuvarande tullsystem ingalunda åstadkommit hvad som vid dess införande ställdes i utsikt. Det kan därför omöjligen vara tillrådligt att nu ytterligare fastlåsa och därtill i väsentlig mån skärpa ett system, som är så litet ägnadt att verkligt tjäna det stora flertalets intressen, och mot hvilket därför också ute i landet ett allmänt missnöje gör sig starkt gällande.

Vi ha sökt visa, att, med den utveckling, som det moderna jordbruket tagit, livsmedelstullarna, hvilka anses som det rådande tullsystemets hörnsten, icke kunna påkallas ur synpunkten af det stora flertalet jordbrukares intresse, medan de däremot nedtrycka de arbetande klassernas lefnadsställning. På samma gång är själfklart, att, med den allt mera afgörande betydelse som industrien får i vår folkhushållning, det blir för hela den viktiga del af industrien, hvars alster skola gå ut till täflan på världsmarknaden, en verklig livsfråga, att de må kunna tillverkas utan den tyngande belastning, som höga livsmedelstullar utgöra. Och då från mäktiga intressegrupper i samhället med sådan styrka framföres svårigheten för industrien att bära högre arbetslöner, så borde äfven för dessa intressens målsmän det vara så mycket angelägnare att se till att lefnadskostnaderna kunna sänkas.

En af tullsystemets konsekvenser blir alltid, att de murar, som

länderna därigenom resa mot hvarandra, försvåra de internationella materiella och andliga förbindelser folken emellan, som dock varit och äro en oundgänglig häfstång för hela vår kultur. Vid all tullagstiftning bör också ihågkommas, att, ju mera det i en viss industrigren nedlagda kapitalet skyddas genom tullagstiftning, desto kraftigare uppammar samhället själf inom sig en kapitalmakt, som otyglad lätt kan växa samhällets egen makt öfver hufvudet. Samhället i sin helhet löper fara att blifva kapitalets lydiga tjänare i detsamma moderna organisationsformer; ansatser därtill förspörjas redan i vårt land. Den framtida faran ligger icke i den organiserade arbetskraften, utan i det organiserade kapitalet. Med allt fog bör därför kunna påfordras, att, där staten genom högre tullar lämnar understöd åt en industrigren, den också bör anse som sin plikt att vidtaga sådana åtgärder, att den icke som nu enbart hjälper kapitalet till stora vinsten, utan fastmera tryggar åt arbetarna deras berättigade andel i den sålunda ökade merafkastningen. Det måste emellertid alltid ihågkommas, att det icke är genom tullskydd som näringar kunna göras lifskraftiga. De måste alltid vara grundade på naturliga förutsättningar och framväxa väsentligen genom egen inneboende kraft ur förefintliga behof.

Då emellertid alla dessa ingripande spörsmål icke af Kungl. Maj:t ansetts påkalla någon som helst utredning, ehuru en sådan allsidig pröfning af tullfrågan i hela dess vidd bort efter vår mening föregå framläggandet af förslag till ny tulltaxa, så måste vi för vår del yrka afslag på det nu framlagda förslaget och i stället hemställa om en sådan utredning. Vi göra detta med så mycket större skäl som, efter hvad vi förut framhållit, Riksdagen icke lärer kunna under den tid som återstår ägna de många och nya specialfrågor, som i den kungl. propositionen framföras, nödig granskning.

Ehuru vi således vilja påkalla Riksdagens särskilda uppmärksamhet på behofvet af en sådan allsidig utredning, som anknyter sig till nu föreliggande förhållanden i landet, anse vi oss dock ha i det föregående anfört goda skäl för att lifsmedelstullarnas omödelbara borttagande skulle kunna ske utan någon verklig våda för landets jordbruk i dess nuvarande utveckling. Vi ha dock icke velat nu framställa ett så långt gående yrkande, men anse dock, att redan före den af oss påyrkade fullständiga utredningen något måste göras för att söka åstadkomma billigare lefnadskostnader i landet. En nedsättning till de tullsatsen, som åsattes vid tullsystemets införande, respektive 2.50 för omalen och 4.30 för malen spannmål, kan omöjligen anses komma att

försvåra jordbruksnäringens läge gent emot öfriga tullskyddade näringar.

Likaledes anse vi de skäl, som förut anförts mot tullarna på majs och margarin, till fullo motivera dessa tullars omedelbara upphäfvande.

Som följd af tullfrihet å majs, detta kraftiga fodermedel för svinuppfödningen, anse vi bör följa upphäfvandet af tullen å fläsk.

Utom detta skäl talar för denna tull borttagande det höga pris å amerikanskt fläsk som sedan en längre tid varit gällande. Grosshandelspriset å denna vara har i regel hållit sig omkring 1 krona per kilogram. Ibland något öfver men rätt ofta väsentligt under detta pris. Under år 1909 har däremot priset stegrats så att, då det utgjorde i januari 1909 kronor 1.08 och i juli kronor 1.30, det för närvarande uppgår till kronor 1.36 per kilogram. Dessa priser enligt Stockholms börsnoteringar.

Under sådana förhållanden har man inga skäl antaga, att det amerikanska fläsket, äfven om det får tullfritt införas, blir någon konkurrent till det svenska.

Allmänt bekant torde därtill vara, att detta fläsk har sin gifna, men begränsade marknad, Dalarnes och Norrlands skogsarbetare. Förbrukningen i öfriga delar af landet är ytterst ringa, oafsedt hur priset står i förhållande till inhemsk vara. Vid sådant förhållande blir denna tull endast en skatt lagd på en viss grupp fattiga samhällsmedlemmar.

De nedsättningar vi sålunda i år inskränkt oss till att föreslå såsom provisoriska åtgärder i afvaktan på den fullständiga utredningens resultat komma icke att i sådan grad minska statens inkomster att några oöfverkomliga svårigheter skulle uppstå genom ett bifall till dessa yrkanden. Med klok sparsamhet, särskildt genom begränsning af utgifterna på fjärde och femte hufvudtiteln, skola dessa konsumtions-skatter blifva öfverflödiga.

Vi tillåta oss därför hemställa,

att Riksdagen måtte besluta

att afslå Kungl. Maj:ts proposition nr 69, enär densamma afser att bibehålla och till och med skärpa det nu rådande tullsystemet, men icke är byggd på någon verklig utredning om detta systems verkningar för landets näringslif och befolkningens ekonomiska ställning, hvartill kommer, att den återstående riksdagstiden icke torde medgifva någon mera ingående pröfning af dess detaljer;

att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta skyndsamt verkställa en möjligast allsidig utredning rörande tullsystemets verkningar samt lämpligheten af dess afskrifning eller modifiering, hvarvid särskildt bör beaktas, i hvad mån lifsmedels-tullarna till skada för befolkningens breda lager och till förfång för vårt lands konkurrenskraft på världsmarknaden verka till fördyring af lefnadskostnaderna, samt för Riksdagen framlägga de förslag denna utredning må föranleda;

att likaledes hos Kungl. Maj:t anhålla, att i samband med denna utredning måtte uppgöras en plan för att, dels genom besparingar och dels genom beredande af andra inkomstkällor för staten, ordna frågans statsfinansiella sida därest Riksdagen finner sig böra, sedan utredningen föreligger, besluta lifsmedels-tullarnas fullständiga afskaffande samt däremot svarande eljest påkalladt borttagande af eller nedsättning i öfriga tullsatser;

att, i afvaktan på att sålunda tullfrågan må kunna upptagas till afgörande i hela dess omfattning:

nedsätta tullen å *spannmål, omalen* (tulltaxa nr 74 och 78 i Kungl. Maj:ts proposition) från kronor 3: 70 till kronor 2: 50 per 100 kilogram samt å *spannmål, malen*, (nr 79) från 6.50 till 4.30 per 100 kilogram;

borttaga tullen å *majs* (nr 77) nu kronor 1.50 per 100 kilogram;

borttaga tullen å *fläsk*, rökt och andra slag (nr 55 och 56) nu respektive 30 och 20 öre per kilogram;

samt *borttaga* tullen å *margarin* (nr 140), nu föreslagen till 15 öre per kilogram, samt i öfverensstämmelse härmed borttaga eller nedsätta tullen å för margarinindustrien behöfliga råämnen eller halffabrikat.

Stockholm den 16 mars 1910.

Bernh. Eriksson.

Hj. Branting.

C. A. Lindhagen.

E. Blomberg.

H. Lindqvist.

C. Lindley.

K. Tengdahl.

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 104 a Häft. 4

<i>J. Hasselquist.</i>	<i>E. Söderberg.</i>	<i>J. Th. Johansson.</i>
<i>Sven Persson.</i>	<i>R. H. Rissén.</i>	<i>J. Åberg.</i>
<i>J. A. Wallin.</i>	<i>K. A. Borg.</i>	<i>C. E. Svensson.</i>
<i>E. C. Kropp.</i>	<i>N. E. Lindberg.</i>	<i>S. Linders.</i>
<i>N. Persson.</i>	<i>K. V. Rydén.</i>	<i>Aug. Nilsson.</i>
<i>A. J. Christierson.</i>	<i>O. Waldén.</i>	<i>F. W. Thorsson.</i>
<i>E. Kristensson.</i>	<i>A. C. Lindblad.</i>	<i>G. A. Strömberg.</i>
<i>N. A. Berg.</i>	<i>J. Forssell.</i>	<i>G. A. Rundgren.</i>
<i>V. Larsson.</i>	<i>E. A. Leksell.</i>	<i>L. J. Carlsson.</i>

I motionens syfte instämma:

<i>Erik Palmstierna.</i>	<i>A. Thylander.</i>	<i>A. J. Hagström.</i>
<i>Edvard Wavrinsky.</i>	<i>Janne Tynell.</i>	<i>Alfred Stårner.</i>
<i>Rob. Karlsson.</i>	<i>Fr. Berglund.</i>	<i>J. Rehn.</i>
<i>P. E. Hedström.</i>	<i>J. Lindgren.</i>	<i>F. O. Mörtzell.</i>
<i>A. Åkerman.</i>	<i>E. F. Hellberg.</i>	<i>Sixten Mogren.</i>
<i>Knut Kjellberg.</i>	<i>Curt Wallis.</i>	<i>Alfr. Lundgren.</i>
<i>Joh. Norlén.</i>	<i>Oskar Berg.</i>	<i>Gustaf Kobb.</i>